

DESCHIDERA CONFERINȚEI
Sibiul – centru al cercetărilor umaniste

Joi, 3 noiembrie 2016

Orele 16⁰⁰–19⁰⁰

Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu

16:00 – 16:45

CUVINTE DE SALUT

Mesajul președintelui Academiei Române

Academician Ionel-Valentin Vlad

Cuvânt de salut din partea Primarului orașului Sibiu

Astrid Fodor

Cuvânt de salut din partea Consulatului Republicii Federale Germania din Sibiu

Viceconsul Harald Fratzczak

Cuvânt de salut din partea Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

Rector prof. univ. dr. ing. Ioan Bondrea

Cuvânt de salut din partea Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde Tübingen

Director executiv dr. Mathias Beer

Cuvânt de salut din partea Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde e.V. Heidelberg

Director executiv Ingrid Schiel

Mesajul directorului Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu

Dr. Paul Niedermaier, membru corespondent al Academiei Române

16:45 – 17:30

LANSAREA ALBUMULUI

Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu la 60 de ani (1956-2016), dr. Maria Crîngaci Țiplic

PREZENTAREA REVISTELOR INSTITUTULUI

Forschungen zur Volks- und Landeskunde, tomul 59/2016, dr. Zeno-Karl Pinter

Studii și comunicări de etnologie, tomul XXX/2016, dr. Ilie Moise

Historia Urbana, tomul XXIV/2016, dr. Dan Dumitru Iacob

Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu, tomul XXIII/ 2016, dr. Anda-Lucia Spânu

17:30 – 19:00

COMUNICĂRI ÎN PLEN

Dr. Vasile Ciobanu (Sibiu), *Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu la 60 de ani*

Dr. Sigrid Haldenwang (Sibiu), *Dicționarul graiurilor săsești din Transilvania – dicționarul tezaur al lexicului săsesc*

Dr. Ioan Bolovan (Cluj-Napoca), *Între loialism și naționalism: Ioan Slavici în timpul Primului Război Mondial*

19:00 – 21:00

Gustare oferită de Viceconsulul Republicii Federale Germania în Sibiu
Domnul Harald Fratzczak

ERÖFFNUNG DER TAGUNG
Hermannstadt - Zentrum geisteswissenschaftlicher Forschungen
Donnerstag, 3. November 2016
16⁰⁰–19⁰⁰ Uhr

Bibliothek des Forschungsinstituts für Geisteswissenschaften Hermannstadt

16:00 – 16:45
GRUSSWORTE

Grußbotschaft seitens des Präsidenten der Rumänischen Akademie
Akademienmitglied Ionel-Valentin Vlad

Grußwort seitens der Bürgermeisterin der Stadt Hermannstadt
Astrid Fodor

Grußwort seitens des Konsulats der Bundesrepublik Deutschland Hermannstadt
Vizekonsul Harald Fratzczak

Grußwort seitens der Lucian-Blaga-Universität
Rektor Univ.-Prof. Dr.-Ing. Ioan Bondrea

Grußwort seitens des Instituts für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde Tübingen
Geschäftsführer und stellvertretender Leiter Dr. Mathias Beer

Grußwort seitens des Arbeitskreises für Siebenbürgische Landeskunde e.V. Heidelberg
Geschäftsführerin Ingrid Schiel

Botschaft des Direktors des Forschungsinstituts für Geisteswissenschaften Hermannstadt
Univ.-Prof. Dr. Paul Niedermaier

16:45 – 17:30
PRÄSENTATION DES ALBUMS

60 Jahre Forschungsinstitut für Geisteswissenschaften Hermannstadt (1956-2016),
Dr. Maria Crîngaci Țiplic

VORSTELLUNG DER ZEITSCHRIFTEN DES INSTITUTS

Forschungen zur Volks- und Landeskunde, Band 59/2016, Dr. Zeno-Karl Pinter

Studii și comunicări de etnologie, Band XXX/2016, Dr. Ilie Moise

Historia Urbana, Band XXIV/2016, Dr. Dan Dumitru Iacob

Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu, Band XXIII/ 2016, Dr. Anda-Lucia Spânu

17:30 – 19:00
PLENUMSVORTRÄGE

Dr. Vasile Ciobanu (Hermannstadt), *60 Jahre Forschungsinstitut für Geisteswissenschaften Hermannstadt*

Dr. Sigrid Haldenwang (Hermannstadt), *Das Siebenbürgisch-Sächsisches Wörterbuch – das Standardwerk siebenbürgisch-sächsischer Sprachforschung*

Dr. Ioan Bolovan (Klausenburg), *Zwischen Loyalismus und Nationalismus: Ioan Slavici während des Ersten Weltkrieges*

19:00 – 21:00
Imbiss auf Einladung des Vizekonsuls der Bundesrepublik Deutschland
in Hermannstadt, Herrn Harald Fratzczak

ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu
RO — 550024 Sibiu, Bulevardul Victoriei 40
Telefon: 0269 212604; fax: 0269 216605; www.icsusib.ro

**PROGRAMUL
CONFERINȚEI ȘTIINȚIFICE
NAȚIONALE**

Sibiul – centru al cercetărilor umaniste

Sibiu
4 noiembrie 2016

Vineri, 4 noiembrie 2016

Orele 9⁰⁰–18⁰⁰

Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu

09:00 – 10:00

LANSARE DE CARTE

Liviu Maior, *Doi ani mai devreme. Ardeleni, bucovineni și basarabeni în război: 1914-1916*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2016, 290 p.

prof. univ. dr. Liviu Maior, Universitatea din București

prof. univ. dr. Ioan Bolovan, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

Academia Română – Centrul de Studii Transilvane

cercetător științific I Vasile Ciobanu, Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu

prof. univ. dr. Sorin Radu, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

10:00 – 10:30

Pauză de cafea

10:30 – 13:00

COMUNICĂRI PE SECȚIUNI

SECȚIUNEA I

ARHEOLOGIE, ISTORIE ANTICĂ ȘI MEDIEVALĂ

Biroul Direcțiune, parter

Moderatori: Ioan Albu, Maria Crîngaci Țiplic

Prof. univ. dr. Sabin Adrian Luca (Muzeul Național Brukenthal Sibiu), *Primul oraș din România. Așezarea de la Turdaș-Lunca (județul Hunedoara)*

Lector univ. dr. Silviu Purece (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Redefinirea evoluției monedei celto-dacice din secolul III î. Hr. prin prisma descoperirii unui important tezaur conținând monede de tip Prundu-Jiblea*

Dr. George Tomegea, muzeograf IA (Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu), *Incinerarea în necropolele birtuale din Transilvania*

Prof. univ. dr. habil. Ioan-Marian Țiplic (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *De la incinerare la inhumație sau re-nașterea creștinismului în Transilvania (secolele IX-XI)*

Lector univ. dr. Aurel Dragotă (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Morminte de războinici în necropola de la Alba Iulia – Izvorul Împăratului (secolele X-XI)*

Dr. Adrian Ioniță, CS I (Institutul de Arheologie București), *Orizonturi funerare la nordul Dunării de Jos în secolele X–XIII*

SECȚIUNEA II

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

Biblioteca, parter

Moderatori: Tudor Sălăgean, Dan Dumitru Iacob

- Prezentare de carte – Mariana Șlapac, *Cetățile bastionare din Moldova (sfârșitul secolului XVII–mijlocul secolului XIX)* (Teodor Octavian Gheorghiu)
- Dr. Iuliana Brătescu (Iași), *Structuri urbane de tip mahala din Țările Române. Origini și evoluție în secolele XVI–XVIII*
- Dr. Tudor Sălăgean, expert (Muzeul Etnografic al Transilvaniei Cluj-Napoca), *Un francmason transilvănean în Rusia: Johann Georg Schwarz (1751–1784)*
- Dr. arh. Gabriella Olasz, dr. Julia Derzsi, CS III, Maria Vlad, CS (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Structura urbanistică a orașului Târgu Secuiesc în secolul al XIX-lea pe baza izvoarelor arhivistice*
- Dr. Dan Dumitru Iacob, CS I (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Noi surse cartografice privitoare la orașele din Moldova la mijlocul secolului al XIX-lea. Studiu de caz: Iași*
- Prof. univ. dr. Pál Judit (Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca), *Imaginea celuiilalt în Primul Război Mondial*
- Dr. Nicolae Teșculă (Muzeul de Istorie Sighișoara), *Revista „Siebenbürger Raiiffeisenbote” (1910–1921), promoție a asociaționismului sășesc la începutul secolului XX*
- Prof. univ. dr. Teodor Octavian Gheorghiu (Universitatea Politehnică Timișoara), *Efecte discutabile ale turismului cultural asupra patrimoniului construit*

SECȚIUNEA III

ETNOLOGIE

Biroul Dicționarul graiurilor săsești, etaj

Moderatori: Amalia Pavelescu, Ilie Moise

- Acad. Sabina Ispas (Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” București), *Culegeri de folclor din Mărginimea Sibiului în Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor din București*
- Dr. Ilie Moise, CS I (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Șase decenii de cercetare etnologică la Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu*
- Ana Grama, CS (Complexul Muzeal Național ASTRA Sibiu), *Sibiul – locul de unde vin vești și porunci, înnoitoare și restrictive, în satele transilvane (1780–1853)*

- Prof. univ. dr. Ion Taloș (Universitatea din Köln – Germania), *Împăratul Traian în tradiția orală a popoarelor romanice*
- Emilia Martin, CS (Muzeul Munkácsy Mihály – Ungaria), *Românii din Ungaria – cercetări și publicații legate de cultura tradițională*
- Conf. univ. dr. Mihai Sofronie (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *George Barițiu – precursor al etnografiei românești*
- Conf. univ. dr. Amalia Pavelescu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Gheorghe Pavelescu și Sibiul*
- Dr. Constantin Ittu, profesor asociat (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *De la tipologia folcloristului finlandez Antti Amatus Aarne la universul basmului românesc văzut de etnologul Adolf Schuller*

SECȚIUNEA IV ISTORIA CULTURII

Biroul Istoria Orașelor 2, etaj

Moderatori: Gudrun-Liane Ittu, Anda-Lucia Spânu

- Dr. Daniela Dâmboiu, muzeograf IA (Muzeul Național Brukenthal), *Identificarea portretului Cardinalului Bessarion pe crucea dorsală a unei casule a Bisericii Evanghelice din Sibiu*
- Dr. Iulia Mesea, muzeograf IA (Muzeul Național Brukenthal), *Brukenthal 200: Repere din evoluția unei moșteniri culturale de esență iluministă*
- Ioan-Nicolae Popa, „Ad authorem” de Vasile Aaron – *Mărturisire a unui furt*
- Liliana Maria Popa, *Vizitatori de seamă la Muzeul Brukenthal*
- Dr. Radu Teuceanu, muzeograf (Muzeul Național Brukenthal), „*Oesterreichische Monatsschrift für den Orient*” – primul volum (1875) – *studiu de caz*
- Dr. Gudrun-Liane Ittu (Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu), *Femei în arta plastică sud transilvăneană la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*
- Dr. Valentin Mureșan (Muzeul Național Brukenthal), *Flori pentru Ștefan Luchian – 100 de ani de la dispariția „pictorului florilor”*
- Dr. Dan Nanu (Direcția Județeană pentru Cultură Sibiu), Ilie Dan Nanu, Nicolae Pepene, Bogdan-Florin Popovici, *Transilvania. Izvoare de geografie istorică – Județul Sibiu*
- Dr. Anda-Lucia Spânu, CS III (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Sibiul în imagini istorice. De la Heinrich Holzmüller la Johann Böbel*

SECȚIUNEA V GERMANISTICĂ

Biroul Dicționar, etaj

Moderatori: Doris Sava, Sigrid Haldenwang

- Conf. univ. dr. Doris Sava (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Die Lexikografie von heute und das Wörterbuch von morgen / Lexicografia de azi și dicționarul de mâine*
- Drd. Gerhild Rudolf (Teutsch-Haus Hermannstadt/Casa Teutsch Sibiu), *Kultus und Kultur – Kulturlinguistische Aspekte im religiösen Raum am Beispiel des Sprachkontakts in den evangelischen Kirchengemeinden A.B. in Siebenbürgen / Cult și cultură – Translational turn în comunitățile evanghelice C.A. din Transilvania*
- Dr. Sigrid Haldenwang, CS I (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *10. Band (S-Schenkwein) des Siebenbürgisch-Sächsischen Wörterbuchs – methodologische und lexikografische Aspekte / Volumul 10 (S-Schenkwein) al Dicționarului graiurilor săsești din Transilvania – aspecte metodologice și lexicografice*
- Monica Vlaicu (Teutsch-Haus Hermannstadt/Casa Teutsch Sibiu), *Ein Familien-nachlass als Dokument / O arhivă familială ca martor al epocii*

13:30 – 14:30

Prânz – restaurantul Hotelului Parc

15:00 – 18:00

COMUNICĂRI PE SECȚIUNI

SECȚIUNEA I ARHEOLOGIE, ISTORIE ANTICĂ ȘI MEDIEVALĂ

Moderatori: Adrian Ioniță, Zeno-Karl Pinter

- Prof. univ. dr. Zeno-Karl Pinter (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Un secol de cercetare arheologică sibiană*
- Prof. univ. dr. Alexander Rubel (Institutul de Arheologie Iași), *Martin Opitz și cercetarea antichității în Transilvania*
- Prof. univ. dr. habil. Ioan Albu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Sibiul – centru al cercetărilor de epigrafie medievală*
- Conf. univ. dr. Marius Ciută (Alba-Iulia), *Patrimoniul arheologic din România: între paradigmă și realitate (1989–2016)*
- Dr. Maria Crîngaci Țiplic, CS II (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Peisaj religios și cultură materială religioasă în sudul Transilvaniei (secolele XII–XIII)*

- Dr. Alexandru Simon, CS I, dr. Adrian Ioniță, CS I (Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București), *Nepoata marelui voievod al Țării Românești, soția țarului Ioan Asan al IV-lea și un gisant de la Târnovo*
- Prof. univ. dr. Ionel Câdea (Muzeul Brăilei), *O ipoteză privitoare la edificarea unei biserici (mănăstiri) în Brăila de către Mihai Viteazul (1595)*
- Dr. Adrian Magina, CS II (Muzeul Banatului Montan Reșița), *Înnobilările din Lugoj în secolul al XVII-lea. Aspecte privind elita nobiliară în mediul urban*
- Dr. Liviu Cîmpeanu, CS III (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Fondurile arhivistice ale familiei Haller, păstrate la Arhivele Statului din Alba Iulia și Cluj-Napoca. Preliminarii pentru istoria unei familii de patricieni sași din secolele XVI–XVII*

SECȚIUNEA II

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

Moderatori: Sorin Radu, Vasile Ciobanu

- Dr. Alexiu Tatu (Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale), *Aspecte din corespondența academicienilor la prima Enciclopedie românească*
- Conf. univ. dr. Valeria Soroștineanu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *O anchetă a Arhiepiscopiei Ortodoxe a Sibiului din anul 1915*
- Asistent univ. dr. Daniel Crețu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Problema Dunării în relațiile României cu Tripla Alianță*
- Lector univ. dr. Radu Racovițan (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *R.W. Seton-Watson și revizionismul pragmatic ungar (1933–1940)*
- Dr. Vasile Ciobanu, CS I (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *Institutul de Cercetări al Grupului Etnic German din România (1941–1944)*
- Dr. Nadia Manea, expert (Banca Națională a României, București), *Tezaurul Băncii Naționale a României în anii 1944–1947*
- Lector univ. dr. Corneliu Pintilescu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Raporturile între regimul comunist și Biserica Evanghelică C.A. din România în primii ani ai episcopului Friedrich Müller (1945–1952)*
- Prof. univ. dr. habil. Sorin Radu (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Recrutarea și educarea birocrăției de partid și a celei administrative în școlile de cadre interjudețene din România (1948–1989). Schița unui proiect de cercetare*
- Prof. univ. dr. Mihaela Grancea (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Istorie recentă în filmul românesc. De la documentarul Marele jaf comunist la filmul artistic Closer to the Moon*

SECȚIUNEA III ETNOLOGIE

Moderatori: Emilia Martin, Andreea Buzaș

- Maria Bozan, CS (Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu), *Contextualizarea muzeografică a colecțiilor de etnografie extraeuropeană sibiene. Studiu de caz: colecția Iuliu Rădescu*
- Valerie Deleanu, CS (Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu), *Orientarea în spațiu în satele din Țara Oltului*
- Conf. univ. dr. Carmen Opreșor, (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Fundamentele gândirii magice în societățile tradiționale*
- Lucian Robu, muzeograf IA (Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu), *Gospodăria de agricultor din Almaș-Arad (Ținutul Zarandului) în structura tematică a Muzeului Civilizației Populare Tradiționale ASTRA din Sibiu. Cercetări de teren și proiecție muzeală*
- Maria Barna, referent (CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu), *Reprezentări vizuale ale viței de vie și ale strugurelui în arta tradițională din arealul sibian al Târnavelor*
- Cozmina Costiniuc, consultant artistic (CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu), *Vinul, în ritualuri și obiceiuri de pe Valea Târnavelor*
- Gabriela Negru, consultant artistic (CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu), *Vița de vie, strugurele și vinul în literatura populară din „Țara Vinului”*
- Lector univ. dr. Cristina Maria Dăneasă (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Icoanele împărătești de la Sebeșul de Sus pictate de către zugravul Dumitru Dumitriu. Studiu de caz - restaurarea icoanei Maica Domnului cu Pruncul*
- Dr. Andreea Buzaș, CS III (Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), *„Studii și comunicări de etnologie” în contextul cercetării culturii tradiționale*

18:00 – 18:30

CONCLUZIILE CONFERINȚEI

Biblioteca Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu

19:00 – 21:00

Cină – restaurantul Hotelului Parc

Comitetul de organizare a sesiunii:

Președinte:

C.S. I dr. Paul Niedermaier, membru corespondent al Academiei Române

Membri:

C.S. II dr. Maria Crîngaci Țiplic

C.S. III dr. Anda-Lucia Spânu

C.S. I dr. Vasile Ciobanu

C.S. Mariana Vlad